ANG **Paghimakas**
Pahayagan sang Partido Komunista sang Pilipinas ✶ Isla sang Negros
Ginaubayan sang Marxismo-Leninismo-Maoismo
OKTUBRE 2023

EDITORYAL

Armadong pakigbisog ang kasulbaran sa problema sa yuta

ANG BUWAN SA OKTUBRE OKASYON sa paghatag og pagtagad sa dugo'g singot nga pakigbisog sa mga mag-uuma para maangkon ang tinuod nga reporma sa yuta. Ang mag-uuma mao ang nangunang gipahimuslan ug gilupigan sa nagharing hut-ong sa dagkung kumprador-agalong yutaan. Isip mayoriya sa katilingbang Pilipino, sila ang nahimong nangunang target sa kontra-rebolusyon aron mapugngan ang paghiusa sa bantugang pwersa sa mag-uuma ug mamumuo.

Sa sobra usa ka tuig nga paghari sa ilehitimong rehimeng Marcos Jr, tataw para sa pumuluyong Negrosanon nga ipabilin niini ang nasud isip kliyenteng estado sa imperyalismong US. Walay pagbag-o, kung dili mas nagkagrabe, ang *export-oriented* ug *import-dependent* nga ekonomiya sa nasud.

Kadaghanan sa mag-uuma sa Negros ulipon sa monopolyong ekonomiya sa kalamay. Ang pagdagsa sa gatusan ka toneladang *imported* nga kalamay, ligal o giismagol, ug ang pagtago sa kalamay para makontrol ang presyo ug suplay sa merkado mao ang mopatay sa mga mag-uuma ug mamumuo sa umahan nga nagsalig sa industriya sa kalamay. Nabangkarote ang mga gagmay'ng *planters* sa tuman ka mahal nga gastuhanan sa pagtanom og tubo samtang wala usab mabawi ang gastos sa tuman ka baratong presyo sa kalamay. Sa mamumuo sa katubhan, mamawi sa gastuhanan pinaagi sa dili makatarunganong suholan.

Mao man usab ang gisinati

"Armadong..." sundan sa pahina 2

"Armadong..." gikan sa pahina 1

sa mga mag-uuma sa humayan, sagingan ug uban pang produkto sa agrikultura. Hingpit nga nahataga'g kadaut sa nisirit nga presyo sa mga palaliton ang mga mag-uuma. Apan sa pikas bahin, ang ilang mga produktong tanom ug mga kahayupan, halos gipangayo na lamang tungod sa kabarato sa presyo sa pagpalit sa mga kumprador.

Daku usab ang papel sa reaksyonaryong gobyerno aron dugang pug-on ang mga mag-uuma pinaagi sa mga balaud ug palisiya ini. ang New Agrarian Emancipation Act nga gipanghambug ni Marcos Jr, ang Support to Parcelization of Lands for Invidual Titling (SPLIT) nga programa sa Department og Agrarian Reform ug World Bank, ug kumbersyon sa agrikultural nga yuta ang nagpapaspas pa sa subling pagkonsentra sa yuta sa mag-uuma ngadto sa kamot sa agalong yutaan. Gawas niini, giatake usab ang mga mag-uuma sa mga langyaw ug dagkung kumprador nga proyekto nga tuyong ilogon ang ilang kayu-taan ug gub-on ang ilang panginabuhian sama sa mina ug *quarry*, *mega dam*, komersyal nga plantasyon, eko-turismo, ug reklamasyon.

Ang kahimtang sa mga mag-uuma taliwala sa liberalisasyon sa agrikultura, pagpadayon sa monopolyo sa yuta sa kamot sa mga agalon-kumprador, tuman ka mubong presyo sa mga produkto sa mga mag-uuma, ug walay seguridad sa pagkaon bisan sila mismo ang nagpatumaw niini dugang mang gipagrabe sa korapsyon sa mga burukrata ug utok pulbura nga paghari sa mga pwersa sa estado sa kabukiran.

Usa sa mga pinakagrabeng nabuksas nga korapsyon niini lamang mao ang paggasto ni Sara Duterte sa kwestyonableng *confidential funds* niadtong Disyembre 2022 sa biling ₱125 milyones sulod sa 11 ka adlaw. Samtang, mingkusog usab ang kabangis ug pagpanglingla sa Armed Forces of the Philippines (AFP), Philippine National Police (PNP) ug National Task Force (NTF)-Elcac sa kaumahan sa Negros ilabinang nagsingabot ang ilang damgong dedlayn sa pagpukan sa New People's Army (NPA) sa Isla.

Kaluha ang kontra-rebolusyonaryong gyera ug *neoliberal* nga mga atake. Ang nagkagrabeng kabangis sa rehimen nagtimaan sa nagkagrabeng krisis sa ekonomiya sa nasud nga may kalambigitan sa krisis sa imperyalismong US. Pagpakita kini sa pagka-tigreng papel sa imperyalismo ug mga gaway niini—desperadong depensahan ang dunot nga katilingbang puno sa krisis. Ang pasismo sa estado nagpakita sa kahadlok sa nagharing hut-ong nga mapukaw, ma-organisa ug mapalihok ang hut-ong mag-uuma batok sa sistemang dugay nang minghikaw sa ilang katungod sa yuta.

Ang pagmasaker sa lima ka *hors de combat* ug usa ka sibilyan sa Kabankalan City, Negros Occidental ug pag-abdak sa usa ka tig-organisa sa mag-uuma ug "pagsalbeyds" sa iyang kuyog nga drayber sa Sipalay City, Negros Occidental sa Setyembre ang mga pananglitan kung unsa ka andam ang mga pulis ug militar sa pagtuman sa mando sa mga pasistang heneral ug mga agalon niini. Gani, sa esensya, ilawom sa balaud militar ang isla sa Negros ug tibuok nasud tungod sa pagpangibabaw sa tiraniko ug pasistang paghari.

Niining kundisyon, ang kabangis sa nagharing hut-ong kinahanglang atubangon usab sa kabangis sa gipahimuslang hut-ong pinaagi sa tukma ug makatarunganong armadong rebolusyon.

Isip batakang pwersa, ang masang mag-uuma nga anaa sa kaumahan ang tinubdan sa mga Pulang manggugubat sa NPA nga gipangulohan sa Communist Party of the Philippines (CPP). Kinahanglang mapalihok ang pwersa sa hut-ong mag-uuma para mahimong madinaugon ang pakigbisog batok sa malakolonyal ug mala-pyudal nga pagpahimulos. Gani, nangunang unod sa demokratikong rebolusyon sa katawhan ang yuta nga maoy demokatikong pangandoy sa hut-ong mag-uuma.

Sa pagpangulo sa abanteng destakamento sa mamumuo nga girepresentahan sa Partido Komunista, angayang armasan sa mag-uuma dili lamang ang iyang kamot kung dili lakip na ang iyang panghunahuna sa Marxismo-Leninismo-Maoismo isip hinagiban. Kinahanglang pakusgon ang

"Armadong..." sundan sa pahina 3

OKTUBRE 2023

ANG Paghimakas

Nagapasalamat ang *Ang Paghimakas* sa mga kontribusyon nga naghimong madaugon niini nga isyu. Sa pagpalambo sa atong *Ang Paghimakas*, giawhag ang tanang tigbasa nga padayong mo-amot og mga balita, piktyur, istorya ug uban pang sinulat. Mangayo man kami sa inyong mga suhestyon ug komentaryo unsaon pa gyud palambuon ang atong bantalaan.

angpaghimakas@protonmail.com

negrosrevportal.wordpress.com

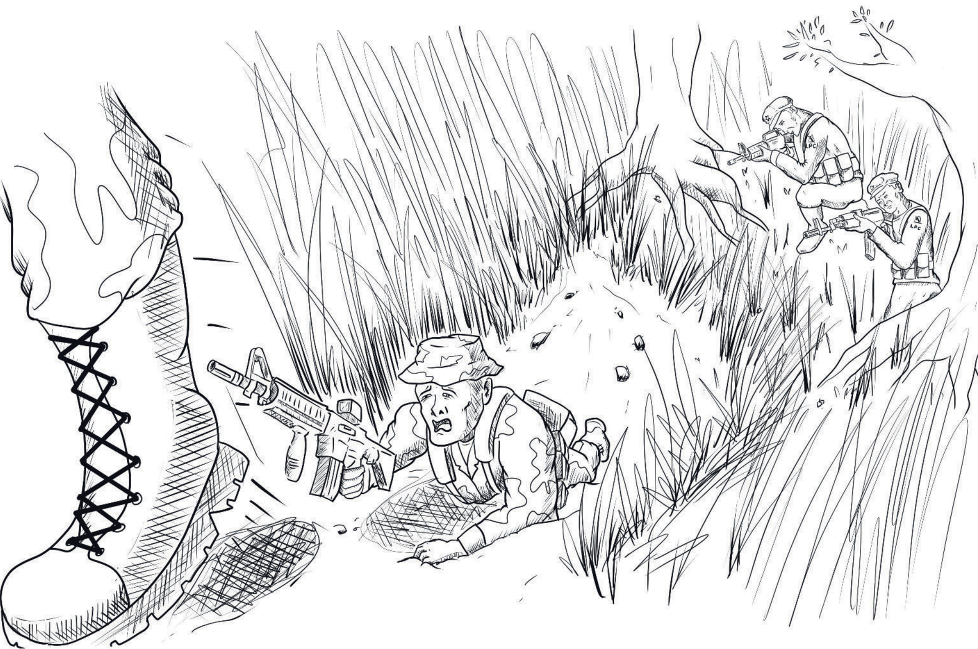

#NPANegrosOffensives

1 patay, 7 samaron sa militar sa sentral ug sur sa Negros

TUBAG SA GRABENG MGA KASO sa pagpanglapas sa tawhanong katungod nga gihimo sa 62nd Infantry Battalion (IB) ang gilunsad nga taktikal nga opensiba sa Isabela, Negros Occidental, matud ni Ka JB Regalado, tigpamaba sa Leonardo Panaligan Command (LPC-NPA).

Usa patay ug duha ang samaron sa mga sakop sa 62nd IB sa dihang giharas sa LPC-NPA ang giingong tropa sa Purok Tumpok, Brgy. Riverside niadtong Agosto 30, alas 9:30 sa gabii.

Samtang, lima ang samaron sa tropa sa 15th IB sa kontra-opensiba sa Armando Sumayang Jr Command (ASJC-NPA) batok sa giingong militar sa Sityo Kansauro, Brgy. Gil Montilla, Sipalay City, Negros Occidental niadtong Setyembre 16, pasado alas 3:00 sa hapon.

Giila sa Southwest Negros Guerrilla Front ang "dakung tabang sa pumuluyo gikan sa moral, suplay ug ang ilang direktang partisipasyon sa mga kalisdanan ug sakripisyo aron mapreserba ang kusog sa ilang tinuod nga armado nga mao ang NPA," nagkanayon si Ka Andrea Guerrero, tigpamaba sa ASJC-NPA.

Gipasidunggan usab sa Rachelle Mae Palang Command (RMPC-NPA) ug sa tibuok rebolusyonaryong pwersa sa Southeast Negros si Ka Candy. Namartir siya sa nahitabong engkwentro tali sa RMPC-NPA ug mga tropa sa 11th IB sa Sityo Taleo, Brgy. Milagrosa, Sta. Catalina, Negros Oriental niadtong Agosto 26.

Rapist Gisilotan

Niadtong Oktubre 8, alas 3:00 sa hapon, gisilotan og kamatayon si Joven Hamilon sa Sityo Gabi-gabi, Brgy. Basak, Cauayan, Negros Occidental. May kaso siyang pagpanglugos sa iyang duha ka bata (usa ka menor de edad) nga mingresulta sa pagkamabdus sa kabataan.

Gawas niini, lokal usab nga

"1 patay..." sundan sa pahina 4

"Armadong..." gikan sa pahina 2

agraryong rebolusyon kadungan ang pagtukod sa baseng masa sa tibuok isla para mabuak ang kahadlok nga gisabwag sa mga pwersa sa estado sa kabanikanhan ug mapagawas ang bantugang kusog sa batakang alyansa sa mamumuo ug mag-uuma. Kini ang magsilbing angkla para sa nasudnon demokratikong kalihukan sa gilupigan ug gipahimuslang pumuluyong Pilipino, nga mopukan sa imperyalismo, pyudalismo, ug burukrata kapitalismo.

Napamatud-an na sa kasaysayan nga pinaagi lamang sa armadong rebolusyon malumpag ang dunot nga sistema ug matukod ang bag-o ug mas abante. Niining higayon sa kasaysayan, aduna sosyalistang perspektiba ang gilunsad nga armadong pakigbisog sa nasud. Pinaagi lamang sa armadong rebolusyon mahatagan og kasulbaran ang madugay nang problema sa yuta ug ang kaluha niining kabangis. AP

5 hors de combat, 1 sibilyan gimasaker sa 47th IB

HINGPIT NGA GIKUNDENAR SA ARMANDO Sumayang Jr Command (ASJC-NPA) ang linoog nga pagmasaker sa mga sakop sa 47th IB sa tulo ka *medical personnel* sa NPA kuyog ang magtiayong Pulang manggugubat nga nag-*medical leave* ug usa ka sibilyan nga traysikol drayber niadtong Setyembre 21, alas 7:50 sa gabii.

Giila ang lima ka mga *hors de combat* nga sila Ka Rekoy (Bobby Pedro), Ka Goring (Mario Mullon) ug Ka Joyce (Janice Flores) kuyog ang magtiayong sila Ka Bravo (Alejo delos Reyes) ug Ka Diane (Melissa dela Peña) nga unom ka buwang mabdus, samtang ang traysikol drayber mao si Robin Gaitan.

Matud pa ni Ka Andrea Guerrero, tigpamaba sa ASJC-NPA, "kini tin-aw nga pagpanglapas sa internasyunal nga makitawhanong balaud sa pagtratar sa mga dili kombatant, partikular sa Geneva Conventions of 1949 and their Additional Protocols ug giila nga *war crime*."

Gitawag usab ni Ka Maoche Legislador, tigpamaba sa AGC-NPA Negros, ang mga heneral sa 3rd ID nga mga bakakon ug berdugong kriminal sa walay kauwaw'ng pagtabon sa ilang mga linoog nga krimen sa isla sa Negros.

Gitin-aw ni Legislador ang kalainan sa AFP ug NPA kung asa "ang NPA nagpunting sa lehitimong mga military target, nagpasiguro sa seguridad sa mga sibilyan sa kondukta sa mga taktikal nga opensiba ug, labaw sa tanan, gidayeg sa pumuluyo ang pagsilot sa NPA sa mga pasistang pwersa sa estado ug mga despotikong agalong yutaan. Sukwahi kining tanan sa binuhatan sa AFP."

Samtang, gipanawagan ni Ka Bayani Obrero, tigpamaba sa

"5 hors de combat..." sundan sa pahina 5

"1 patay..." gikan sa pahina 3

aset sa 15th IB si Hamilon ug magwala kung mahubog.

May kaso pa si Hamilon nga pagpangtigbas sa iyang silingang magtiayon nga maoy hinungdan nga nakuhaan ang nagmabdus nga asawa.

Samtang, gisilotan usab og kamatayon niadtong Oktubre 13 si Jimuel Entera, 40 anyos, sa Sityo Indangawan, Brgy. Manlucahoc, Sipalay City. Usa siya ka aktibo ug lunod-patay'ng aset sa 15th IB nga tigtaho sa Barasbarasan Detatsment. Gigamit ang iyang mga kabataan para sa pagpaniid sa mga aktibidad sa mga tawo ug pagpangsulod-sulod sa mga kalatian.

Tigpangawat usab si Entera sa mga kahayupan ug tanom sa mga mag-uuma sa ilang lugar.

Gipahimangnoan si Entera sa mga Pulang manggugubat sa iyang gihimo niadtong 2021 aron matabangang mobag-o apan mas nigrabe ug nagdugang pa ang iyang mga kadaut sa lugar. AP

Magtiayon, gipatay sa 79th IB

BANGIS NGA GIPATAY SA MGA tropa sa 79th IB ang magtiayong Christian Job Vargas ug Mailyn Salgado niadtong Oktubre 17, pasado alas 5:00 sa hapon, sa Sityo Nabalas 1, Brgy. Canlusong, E.B. Magalona, Negros Occidental.

Gihimakak sa inahan ni Vargas nga si Jocelyn ang alegasyon sa AFP nga namatay ang duha sa usa ka armadong engkwentro tali sa 79th IB kag NPA.

Matud pa ni Jocelyn, niadto ang magtiayon sa ilang uma aron mokuha og saging nga ibaligya sa lungsod sa dihang gidakop sa mga sundalo ug gitortyur sa wala pa kini gitiro-patay.

Samtang, iligal nga gideteni sa mga sakop sa 79th IB ang igtagsa ni Vargas nga si Denver gikan alas 5:00 sa hapon hangtud alas 10:00 sa gabii sa maong petsa. Giadtuan ni Denver ang magtiayon sa dihang nakadungog siyag may nagsinggitanay ug nakita nga gidakop sila sa giingong militar, apan nibalik siya sa iyang balay sa dihang gisenyasan siya ni Christian nga dili mopaduol kanila.

Saysay ni Ka Maoche Legislador, tigpamaba sa Apolinario Gatmaitan Command-NPA Negros (AGC-NPA), ang kultura sa impunidad tuman ka dugay sa AFP nga natisok sa panghunahuna sa mga sundalo nga dili sila mapaninglan sa katawhan sa ilang mga utang nga dugo.

Gipanghimaraut sa AGC-NPA ang pagpatay sa magtiayon ug gitin-aw nga "walay engkwentrong nahitabo sa lugar." AP

Organisador ug drayber, gi-abdak sa Sipalay City

ANG MGA BERDUGONG PWERSA SA estado, partikular ang 15th IB ug 47th IB ang gitudlo sa NDF-Negros nga maoy ming-abdak nila Deah Lopez, 26 anyos, usa ka organisador sa mga mag-uuma, ug Peter Agravante, 30 anyos, usa ka drayber sa traysikol, niadtong Setyembre 15, alas 10:00 sa buntag, sa Brgy. Gil Montilla, Sipalay City, Negros Occidental.

Si Agravante napalgang patay na sa pangpang sa Brgy. Nagbo-alao, Basay, Negros Oriental dul-an 14 ka oras human sa abdaksyon.

Gawas sa igo sa bala sa ulo, gigapos ang kamot ug tiil ni Agravante gamit ang pisi ug *duct tape*, gitabunan usab og *duct tape* ang iyang baba ug mata.

Matud pa sa mga nakakita, usa ka puti nga *pick up truck* ang nipondo ug may gilabay sa lugar sa tungang gabii.

Mao usab kining sakyanan nga nakit-an sa dihang gi-abdak ang duha. Hangtud karon, gipangita pa si Lopez sa iyang pamilya.

Naka-alarma sa mga progresibong han-ay kining panghitabo ilabina nga sa mao gihapon nga bulan gi-abdak ang duha ka babaye'ng aktibista nga silang Jhed Tamano ug Jonila Castro sa Orion, Bataan.

Daghan ang nisaludo sa duha nga nibarug atubangan sa publiko ug gitudlo ang nag-abdak kanila sa usa ka *press conference* kuyog mismo ang 70th IB.

Niadtong Setyembre 28, nagpetisyon sila Tamano ug Castro sa Korte Suprema para sa "*writ of amparo*" ug "*habeas data*", ug nangayo'g temporaryong proteksyon para kanilang duha ug sa ilang pamilya taliwala sa peligro nga ilang gi-atubang.

Nagkanayon si Ka Bayani Obrero, tigpamaba sa NDF-Negros, nihatag og kaisog kining panghitabo nila Castro ug Tamano sa mga padayong nangita kay Deah Lopez ug sa uban pang gi-abdak sa mga militar ilawom sa paghari ni Marcos Jr.

Nanawagan ang NDF-Negros sa tanang Negrosanon nga idemanda ang hustisya para sa tanang mga biktima sa pagpanglapas sa tawhanong katungod ug papanubagon ang mga opisyal sa AFP ug ilang *commander-in-chief* nga si Ferdinand Marcos Jr. AP

"5 hors de combat..." gikan sa pahina 4

National Democratic Front (NDF)-Negros, ang mga *human rights defenders* ug ang ilang mga organisasyon "nga molunsad og *independent* nga imbestigasyon ug mga *fact-finding mission* niining mga insidente sa Negros Occidental."

Partikular sa Negros, mingabot na sa 34 ka sibilyan, kadaghanan mga mag-uuma, ug 19 ka *hors de combat* ang mga biktima sa pagpamatay nga gihimo sa mga elemento sa 302nd Brigade ug 303rd Brigade sa Philippine Army ug PNP ilawom sa paghari ni Marcos Jr. Kabahin kini sa 513 ka kaso sa bayolasyon sa tawhanong katungod nga naglangkub sa 38,374 ka biktima.

(Para sa dugang detalye, basahon ang mga ispesyal report sa Ang Paghimakas nga gipagawas niadtong Abril, Hulyo ug Oktubre.)

Samtang nagpataka'g pabuto niadtong Oktubre 6, ala 1:00 sa kaadlawon, ang mga tropa sa 62nd IB sa kampo sa tubo ug kakahoyan duol sa balay ni Telma Dela Cruz sa Sityo Kapaklan, Brgy. Santol, Binalbagan, Negros Occidental.

Gisulod usab sa mga elemento sa 62nd IB ang balay ni Dela Cruz ug gipangita ang iyang anak nga si Dante Dela Cruz, 40 anyos. Sa dihang wala makit-i si Dante, gilayong nagpabuto ang mga sundalo nga nagmugna og kahadlok sa tagbalay ug mga silingan.

Human sa nahitabo, nipondo ang mga tropa sa 62nd IB sa balay sa pamilyang Dela Cruz. Gipa-*blotter* sa pamilya ang maong insidente sa barangay ug giklaro usab sa pumuluyo nga walay engkwentro nga nahitabo sa ilang lugar.

Niadtong Oktubre 3, giadtuan usab ang balay sa pamilyang Dela Cruz ala 1:00 sa kaadlawon ug gidakop si Dante nga walay kaso ug gidala sa CAFGU Detatsment sa Brgy. Cansalungon, Isabela, Negros Occidental. Pagkasunod gabii na siya gibalik sa ilang balay.

Gitabunan sa 62nd IB, 303rd Brigade ug 3rd Infantry Division (ID) ang tinuod nga nahitabo ug gisabwag sa *social media* nga usa kini ka engkwentro.

Sa Southwest Negros, padayon ang operasyong militar sa mga tropa sa 15th IB. Gikan Oktubre 10 kutob Oktubre 16, namonitor ang militar sa Sityo Magtanday, Brgy. Camindangan, Sipalay City, samtang sa lungsod sa Cauayan, niabot sila sa Sityo Batakon, Brgy. Masaling; mga sityo sa Putlak, Patol, Manlatab, ug Bajay sa Brgy. Caliling; ug sa Sityo Langgoni, Brgy. Inayawan. Kadungan usab nga nag-operasyon ang 47th IB sa Brgy. Tabugon, Kabankalan City. AP

Obispo, nanawagan og imbestigasyon sa sunud-sunod nga pagpamatay

ANGAYANG SERYOSONG IMBESTIGAHAN SA MGA independyenteng institusyon ug sa Commission on Human Rights (CHR) ang sunud-sunod nga pagpamatay sa Negros ilabina ang nahitabong pagpatay sa unom ka indibidwal sa Kabankalan City, Negros Occidental. Kini ang pamahayag ni Bishop Gerardo Alminaza sa Diocese of San Carlos niadtong Setyembre 27.

Matud ni Bishop Alminaza, sa internasyunal nga makitawhanong balaud (IHL) parehong protektado ang sibilyan ug mga *hors de combat* ug may mga katungod silang angayang panalipdan.

Gipatin-aw niya ang terminong "*hors de combat*" nga gigamit sa IHL nga naghulagway sa usa ka tawo nga wala nay katakus mosukol tungod kay adunay sakit, samaron, gidakop, o baldado. Kining mga tawo dili pwedeng atakehon o himoa'g kadaut tungod dili sila delikado.

Dugang pa niya nga ang mga pundamental nga mga prinsipyo sa IHL mao ang: kalainan sa mga sibilyan ug kombatant, ang pagdili sa pagpang-atake sa mga *hors de combat* (pananglitan sa mga dili direktang nisalmot sa awayan), ang pagdili sa pagmugna og wala kinahanglanang pag-antus, ang *principle of military necessity* (gikinahanglan sa pagkab-ot sa tumong sa gubat) ug ang *principle of proportionality* (paggamit sa katugbang nga kusog sa gubat).

Gipanawagan usab kaniya nga hunongon ang paghimo sa Negros nga *killing field* ug dili patyon ang mga dili kombatant ug sibilyan.

Sa paghuman sa iyang pamahayag, gikutlo niya ang gisaysay ni Fr. Niall O' Brien, usa ka misyonaryong Columbian sa Negros sulod sa 20 ka tuig nga, "ang kabangis may gigikanan ug ang gigikanan mao ang inhustisya. Ang kabangis mao ang bunga sa kahoy sa inhustisya ug ang kayugot mao ang laing bulak niini. Kung motanom kita og inhustisya, moani kita og kabangis. Kung gusto natong mahanaw ang kabangis, angayang unahon sa paghanaw ang inhustisya." AP

ISKULHAWS

Imperyalismo, tigreng papel

SA KAGUBOT SA TIBUOK KALIBUTAN karon, ang atong pangutana, nganong nagkagrabe ang kagubot tali sa mga nasud ug naghana ang gubat pangkalibutanon?

Giladlad ni Kaubang Nikolai Lenin (natawo nga Vladimir Ilyich Ulyanov kaniadtong Abril 22, 1870) sa iyang bantugang sinulat, "Imperyalismo, ang Pinakataas nga Yugto sa Kapitalismo", nga usa sa lima ka tataw'ng kinaiya sa imperyalismo ang dibisyon sa kalibutan sa han-ay sa mga kapitalistang gahum, ug ang pagkabahin-bahin niini dili pwede nga dili mosangpot sa gubat. Buot ipasabot, ang karong kagubot sa kalibutan mugna sa mga imperyalistang nasud nga nag-indigay sa ilang merkado sa mga nasud.

Gitun-an ug gituki ni Kaubang Lenin ang kapitalismo sa katapusang yugto nga imperyalismo niadtong Enero-Hunyo 1916 didto sa Zurich, Switzerland sa panahong nibuto ang Unang Gubat Pangkalibutanon. Si Kaupod Karl Marx sa abag ni Kaubang Friedrich Engels gamit ang materyalismong diyalektiko ug istoriko ang unang mituon sa sistemang kapitalismo sa iyang ekonomiya pangpulitika.

Ang uban pang mga tataw nga kinaiya sa imperyalismo nga giplastar ni Kaubang Lenin mao ang: niabot na ang konsentrasyon sa kapital sa punto nga ang mga monopolyo nahimong dominante sa kapitalistang katilingban; nag-usa na ang kapital sa industriya sa kapital sa bangko aron mamahimong kapital sa pinansya ug nagmugna og oligarkiya sa pinansya; nag-angkon sa kaugalingong kamahinungdanon ang eksport sa sobrang kapital gawas pa sa eksport sa mga sobrang igbabaligya, ug nahimong dasukanan ang mga kolonya ug malakolonya para sa sobrang kapital sa mga kapitalistang nasud; ug mitumaw ang internasyunal nga mga kumbinasyon sa mga monopolyo, *trust*, *cartels*, *syndicates* ug mga susama niini (pananglitan mga transnasyunal ug multi-nasyunal nga korporasyon).

Mingtumaw ang gubat sa mga imperyalistang nasud tungod sa nagkagrabeng krisis nga gimugna sa "pagsobra sa ilang produksyon." Paghinobra dili pa tungod tinguha nilang tubagon ang gikinahanglan sa katawhan, kung dili nanghinobra nga produksyon sa igbabaligya nga gitukmod sa walay kabusgang pagkamkam sa higanteng ganansya sa mga monopolyong burgesyang naghari sa ilang nasud ug karon usab sa kalibutan. Ang superganansya namugna gikan sa kusog pamuo sa mga mamumuo sa ilang nasud ug sa tibuok kalibutan.

Gilantaw ang mga imperyalistang nasud nga mga tigreng papel. Gamhanan ug abante sa panggawas apan tuman ka dunot sa kinahiladman sa ilang sistema. Sa pagkakaron, nalubong ug wala na gyud nakapangibabaw sa naagumang "nagdugay nga mas dakung depresyon" nga mas grabe pa kaysa depresyon sa ekonomiya kaniadtong 1929, ang mga imperyalistang nasud sama sa US, mga nasud sa Uropa, Japan ug mao usab ang China ug Russia.

Pinaagi sa madinaugong paglunsad sa unang sosyalistang rebolusyon sa kalibutan kaniadtong Oktubre 1917, gipamatud-an ni Kaubang Lenin nga ang imperyalismo mao ang bisperas

"Imperyalismo..." sundan sa pahina 8

Balita sa Isla

Hustisya para kay Zara Alvarez!

Nagtapok ang nagkalain-laing mga sektor sa Fountain of Justice (FOJ) sa Bacolod City sa pagpanguna sa Human Rights Advocates of Negros (HRAN) niadtong Agosto 17 para sa paglunsad sa ikatulong anibersaryo sa pagpatay sa *human rights defender* nga si Zara Alvarez.

Subay sa dokumentasyon sa HRAN, kapin 110 ka mga pagpamatay ang may kalabutan sa Negros *Crackdown* sa ilawom ni Duterte samtang, sa ilawom sa administrasyong Marcos, kapin 30 na usab ang pagpamatay. Kabahin na diri ang prominenteng mga kaso sa Jacolbe Masaker (Hulyo 2022), ug pagpatay kang Crispin Tingal ug ang Fausto Masaker (Hunyo 2023).

Never Again to Martial Law!

Usa ka Misang Bayan ang gilunsad niadtong Setyembre 20 sa Escalante City para komemorahon ang ika-38 nga kasumaran sa Escalante Masaker. Matud sa HRAN, dili sila mohunong hangtud makabot ang hustisya, dili lamang para sa mga martir sa Escalante Masaker, kung dili sa tanang mga biktima sa estado sa isla.

Samtang gikomemorar usab sa mga progresibong grupo ang ika-51 nga kasumaran sa Martial Law pinaagi sa usa ka protesta sa FOJ sa Bacolod City. Saysay sa Bagong Alyangsang Makabayan (BAYAN)-Negros, ang isla nagpabiling lugar sa pagpamatay sa ilawom sa bag-ong administrasyon ni Marcos.

Nahimong kabahin usab sa komemorasyon ang mga grupo sa *transport* pinaagi sa paglunsad og usa ka *forum* sa pagpanguna sa Pagkakaisa ng mga Samahan ng Tsuper at Operator Nationwide (PISTON) para hisgutan ang isyu sa nagsakang presyo sa lana ug mga isyung nag-apekto sa lokal nga sektor sa transportasyon sa Bacolod City.

Hunongon ang Mina!

Naglunsad og usa ka "Martsa para sa Naturalisa" ang pumuluyo sa Sta. Catalina, Negros Oriental, kuyog ang lokal nga gobyerno, Alyansang Tigil Mina ug uban pang mga *enviromentalist* nga grupo human ang ilang Anti-Mining Solidarity Week niadtong Setyembre 22 ug 25 sa giingong lungsod.

Panawagan nila ang pagbatok sa mina sa kabukiran sa Sta. Catalina ug pagprotekta sa natural nga mga manggad.

Hustisya para kay Jude Fernandez!

Mingpatigayon og *indignation rally* ang mga progresibong grupo sa Negros niadtong Oktubre 5 atubangan sa FOJ sa Bacolod City aron kundenahon ang operasayon sa PNP-CIDG nga mingresulta sa pagpatay sa lider mamumuo sa Kilusang Mayo Uno (KMU) nga si Jude Fernandez sa Binangonan, Rizal sa nilabay'ng Setyembre 29.

Gipanawagan nila ang pagbungkag sa NTF-Elcac ug ang pag*rechannel* sa *confidential funds* sa gobyerno sa mga serbisyo sosyal tungod, matud pa nila, ang giingong pondo mipadulong lamang sa pagpakusog sa paggukod ug pagpamatay sa han-ay sa mga progresibo.

No to Reclamation!

Niadtong Oktubre 9, gikundenar sa mga residente sa Brgy. Pahanocoy, Bacolod City sa usa ka *press conference* ang 700 ka ektaryang proyekto ni Engr. Andres Taculod nga nagmugna sa pagbaha nga nakadaut sa ilang panimalay ug panginabuhian. Sobra 400 ka pamilya ang mingpirma sa usa ka *signature campaign* batok sa giingong reklamasyon.

Matud pa sa Bacolod Against Reclamation Movement (BARM)-Pahanocoy Chapter,

"Balita..." sundan sa pahina 9

"Imperyalismo..." gikan sa pahina 7

sa sosyalistang rebolusyon. Pinaagi lang sa sosyalistang rebolusyon ug konstruksyon masulbad ang kontradiksyon ug krisis nga kinaiya sa sistemang imperyalismo.

Mahinungdanon para kanatong mga proletaryong rebolusyonaryo ug sa tibuok katawhan sa kalibutan ang Kritiko sa Imperyalismo ni Kaubang Lenin. Ang mga panghitabo karon nga pagkunhod sa kalibutanong sistemang kapitalismo nga nagmugna og kalibutanon ug katilingbanong krisis ug kagubot nga nagbunga sa mga *proxy wars* ug *wars of aggression*, mga timaan sa katukmaan sa pagtuki ni Kaubang Lenin.

Naghilapit na ang ika-106 nga Anibersaryo sa Rebolusyong Oktubre niining Nobyembre (Oktubre 25 sa kalendaryo sa Rusya nianang panahona) ug ania na kita sa panahon sa transisyon sa subling pagbul-og sa proletaryong rebolusyon sa kalibutan. Hagit sa tanang rebolusyonaryong pwersang Pilipino nga hugton ang pagkupot sa Kritiko sa Imperyalismo ni Lenin ug pagtampo sa subling pagpakusog sa sosyalistang kawsa sa proletaryado. AP

Paghatag og pagtagad sa gamot hinungdan sa armadong konplikto, gipanawagan

GIPANAWAGAN SA USA KA PAMAHAYAG sa Katribu Kalipunan ng Katutubong Mamamayan sa Pilipinas (KATRIBU) nga mahataga'g pagtagad ang gamot hinungdan sa armadong panagbangi human napatay si Kaerlan "Lala" Fanagel, usa ka Lumad nga kanhing sakop sa grupo, sa usa ka engkwentro sa Bohol.

Usa si Fanagel sa unom ka mga Pulang Manggugubat sa New People's Army (NPA) - Bohol nga namartir sa engkwentro batok sa 47th IB niadtong Setyembre 7 sa Brgy. Campagao, Bilar.

Dugang sa grupo, "ang nagkagrabeng korapsyon, militarisasyon, pagpangbomba, *enforced disappearance*, kriminalisasyon ug pag-*redtag* sa mga lider sa *Indigenous Peoples* ug mga aktibista isip terorista maoy mosugnod sa kalayo sa nagpadayong armadong konplikto."

Gihatagan og taas nga pagpasidungog ug pag-ila sa KATRIBU ang desisyon ni Fanagel nga mosalmot sa NPA. "Sa iyang panan-awan, dili bastante ang mga kumbensyonal nga mga pamaagi aron matubag ang nagkagrabeng mga atake sa mga *Indigenous Peoples* ug pumulyong Moro."

Naggikan si Fanagel sa Brgy. Poblacion, Malapatan sa probinsya sa Sarangani. AP

"Balita..." gikan sa pahina 8

maapektuhan sa proyekto ang komunidad sa mga kabus nga taga-dakbayan, ilang mga panginabuhian, lakip na ang katunggan. Dili lamang ang pumuluyo sa Pahanocoy ang maapektuhan, ang hunasan nga gisaligan usab para sa pagkaon ug panginabuhian sa pumuluyo sa palibot sa mga barangay sa Sum-ag, Handumanan, Cabog ug Felisa.

Bugas! Bugas! Dili armas!

Nagtapok ang mga kabus nga taga-dakbayan ug grupo sa mga pesante sa Negros sa simbahan sa Iglesia Filipina Independiente (IFI) sa Bacolod City para komemorahon ang World Food Day, o gitawag nila nga Hunger Day niadtong Oktubre 16.

Gihisgutan sa *forum* ang nagkalain-laing isyu, sama sa 2,000-*hectare reclamation*, reklasipikasyon sa yuta nga kaumahan, militarisasyon sa kasyudaran ug kabukiran, pribatisasyon sa mga utilidad, ug ang kalambigitan sa pagsaka sa presyo sa gasolina sa *cost of living*.

Stop the Attacks!

Giladlad sa mga mag-uumang kababaye-an sa kaumahan, mangingisda ug *human rights defenders* sa sur nga bahin sa Negros ang mga pagpanghulga, intimidasyon, ug pagpamig-ot nga gihimo sa mga militar ug NTF-Elcac sa ilang komunidad.

Matud sa usa ka *press conference* niadtong Oktubre, sunud-sunod ang pagpanghulga sa 94th ug 15th IB sa Paghidaet sa Kauswagan Development Group (PDG), usa ka *non-government organization*, ug mga *people's organization* sa Kabankalan City ug Cauayan. Nakadawat og pagpanghulga sa ilang kinabuhi ang mga *development workers* sa PDG samtang gi-*redtag* usab sila ug ang mga asosasyon sa mga pulong-pulong sa militar sa mga barangay.

Gikundenar usab kanila ang mga gisaysay ni Jonel Moreno alyas Roy sa usa ka aktibidad nga gipangunahan sa AFP ug NTF-Elcac sa Kabankalan City niadtong Setyembre 21 nga nanghimaraut ug subling ni-*redtag* sa PDG.

Hustisya para sa Sagay 9 Masaker!

Nag-*candlelight vigil* niadtong Oktubre 20 ang mga mag-uuma ug mamumuo sa umahan gikan sa nagkalain-laing mga komunidad sa pagpanguna sa National Federation of Sugar Workers (NFSW) para sa paghinumdom sa ikalima nga anibersaryo sa Sagay 9 Masaker.

Gipunting sa NFSW ang kapakyasan sa programa sa reporma sa yuta sa gobyerno ug pag-alagad niini sa dagkung agalong yutaan nga hinungdan sa bangis nga pagpatay sa siyam ka mamumuo sa katubhan (lakip ang upat ka kababaye-an ug duha ka batan-on) sa Hacienda Nene, Brgy. Bulanon, Sagay City, Negros Occidental niadtong Oktubre 20, 2018. AP

Sunud-sunod nga mga harassment sa mga mamumuo ug progresibong han-ay sa Sugbo

GIKUNDENAR SA ALYANSA SA MGA Mumumuo sa Sugbo-Kilusang Mayo Uno (AMA Sugbo-KMU) niadtong Setyembre 25 ang pagharas ug pag-interogar sa kapulisan sa pila ka mamumuo nga nagpasaka og reklamo sa International Labor Organization High-Level Tripartite Mission (ILO-HLTM) sa nilabay'ng Enero.

Duha sa 300 nga gipapahawa nga mga mamumuo sa Universal Robina Corporation (URC) ang giadtuan sa ilang balay sa mga pulis gikan sa Police Station 3 (Waterfront Pier) sadtong Setyembre 15 ug 16 ug giinterogar kung kinsa ang naa sa luyo sa ilang pagpasaka'g kaso.

Mga biktima sila sa interogasyon, pagpanggubot, ug pagpanghulga sa URC sa nilabay'ng tuig gamit ang mao gihapong kapulisan tungod nibatok sila sa kaylap nga kontraktwalisasyon ug iligal nga pagpapahawa sa mamumuo sa kumpaniya.

Niini mang higayona, duha ka kanhing mamumuo sa Tsuneishi Heavy Industries sa Balamban, Cebu ang giinterogar sa mga kapulisan sa bulag nga insidente kalambigit sa ilang pagpasaka sa kaso sa ILO-HTM ug Commission on Human Rights (CHR-7).

Parehong nagpasaka og reklamo ang duha kalambigit sa *harassment* ug *red-tagging* nga binuhatan sa 82ndIB niadtong 2021 ug 2022 tungod sa ilang pag-organisa sa ilang isigkamamumuo sa kumpaniya.

Sa mga nahitabong *harassment* ug interogasyon, kasagaran nga pasangil sa kapulisan ang Executive Order 23 (EO 23) sa administrasyon Marcos Jr.

Ang EO 23 maoy nagmugna sa Inter-agency Committee for the Protection of the Freedom of Association and Right to Organize of Workers nga tubag sa gobyerno sa gipatigayong ILO-HTM.

Apan, matud pa sa nasudnong opisina sa KMU, ang EO 23 sukwahi sa rekomendasyon sa ILO-HTM nga palig-unon ang tulo ka bahin nga dayalogo aron mapanalipdan ang kagawasang panagkuyogay.

Dugang pa niini, ang mga bayolasyon ilawom sa EO 23 nagpamatuod nga nangibabaw sa sulod sa Inter-agency Committee ang pasistang kinaiya sa AFP-PNP.

Samtang, si Jaime Paglinawan, presidente sa AMA Sugbo-KMU, kuyog ang 26 ka mga persona, ang giharas sa Joint Task Group Cebu-AFP pinaagi sa pagpasaka og kaso sa Department of Justice sa gi-alegar nga paglapas sa Republic Act 10168 o Terrorism Financing Prevention and Suspension Act of 2012.

Ang 26 mao ang mga kanhing *council member*, *board member* ug *staff* sa Community Empowerment Resource Network (CERNET), Inc., usa ka *non-stock* ug *non-profit* nga organisasyon nga nagbase sa Sentrong Kabisay-an.

Matud pa sa CERNET, dili tinuod ang mga alegasyon ug gigamit sa AFP ang mga balaud kontra sa mga mingsapupo sa kolektibong aksyon ug paglambo nga mingbutang sa delikado sa mga *development organization* ug mga mamumuo niini samtang nanlimbasog sila nga makatampo sa mga paningkamot sa United Nations Sustainable Development Goals.

Daghan nang mga organisasyon, sulod ug gawas sa nasud, ang kusganong mikundenar niining lakang sa estado ug AFP ug nagpadayag og pagsuporta sa CERNET ug kay Paglinawan.

Nadawat sa CERNET ang *subpoena* niadtong Agosto 13. AP

2 masuso ug kapin sa 8 ka sibilyan, gi-abdak ug sikretong gibilanggo sa 8th ID sa Samar

PADAYONG NABILANGGO, DILI MABISITAAN SA mga pamilya, ug walay ligal nga representasyon ang duha ka bag-ong natawo'ng masuso ug ilang mga inahan, kuyog ang uban pa, sa kampo sa 8th ID sa Brgy. Maulong, Catbalogan, Samar, bisan walay klarong hinungdan o napasakang kaso. Dili momubo sa 10 ang biktima sa sekretong detensyon sa maong kampo militar ug gipailawom sa emosyonal, pisikal ug mental nga tortyur sa berdugong mga sundalo.

Anaa sa kamot sa 8th ID si Mariel Rebato ug Monica Ogacho, ug ilang mga bag-ong natawo nga masuso. Kuyog nilang gipriso sila Marygrace Tambis Bicina, Renato Chokoy Rufo ug tulo pa nga gi-abdak sa militar niadtong Marso 2023, ug may uban pa gyu'ng gidakop sa militar sa ilang gi-abangan nga balay sa Calbayog City niadtong Disyembre 2022.

Saysay sa NPA-Western Samar, makapamatuod ang uban pang gi-abdak ug gipriso sa 8th ID nga naa sa sulod sa kampo sa Brgy. Maulong, ang ilang mga pinalanggang pamilya ug daghan pang gitagong mga biktima.

Matud pa niini, may upat ka Pulang manggugubat nga gi-abdak usab sa militar ug "gipabalik sa ilang mga kauban" aron mohimo og butang nga makadaut sa NPA.

Dugang nila, imbes nga himoa'g kadaut ang ilang mga kauban sa yunit, misugilon sila sa nahitabo kanila tungod dili

"2 masuso..." sundan sa pahina 12

Sa Tinuod Lang...

KINAHANGLANG motrabaho og **500,000 ka adlaw** o dul-an **1,369 ka tuig** ang usa ka mamumuo sa katubhan nga adunay abereyds nga **₱250.00/adlaw** nga sweldo ILAWOM sa malupigong kahimtang sa pamuo PARA makatigum og **₱125 milyones** NGA GIWALDAS LAMANG sa opisina ni Bise Presidente Sara Duterte sulod sa **11 ka adlaw**.

Ang Kahimtang sa Edukasyon sa Negros

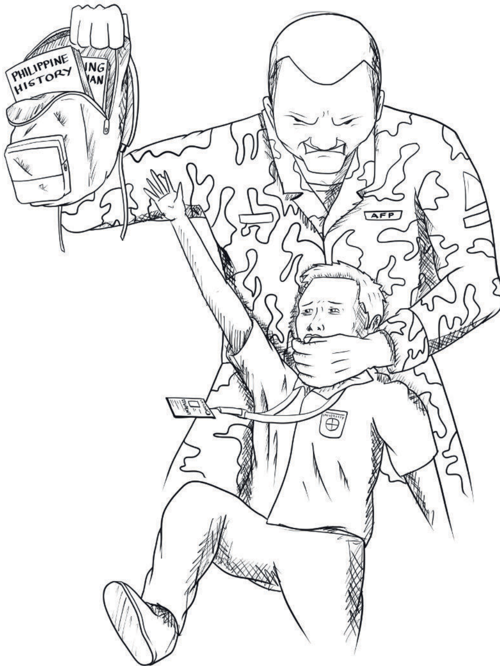
ANG ISLA SA NEGROS, TATAW nga repleksyon sa Pilipinas mismo—agraryan, pre-industriyal, ug para sa *export* ug nagsalig sa *import* nga ekonomiya nga gidominahan sa dagkung mga kumprador ug agalong yutaan nga masinundanon sa imperyalismong US—napailawom usab sa usa ka kolonyal, komersyalisado ug kontra-demokratikong sistema sa edukasyon.

Ang kolonyal o maki-imperyalistang edukasyon gipaanindot isip paghimo sa mga Kabatan-onang Pilipino nga maka-kumpetensya sa kalibutan apan sa pagkatinuod, naalinyar ang edukasyon sa Pilipinas sa gikinahanglan nga trabaho sa pangkalibutanong merkado. Ang kabatan-onan gilantaw nga abundang kuhaanan sa baratong kusog pamuo para sa monopolyo kapitalistang mga nasud ug mga gikontratang mga trabaho sa Pilipinas.

Ang Matatag Curriculum sa Department of Education (DepEd) nga gipangulohan ni Bise Presidente Sara Duterte sa esensya, walay kalainan sa K-12 nga programa. Kuno nadisenyo aron pagaan-gaanan ang kabug-at sa trabaho sa estudyante ug manunudlo, mas labaw pang gidun-an niini ang teknikal ug bokasyunal nga katakus para makapatumaw og pangkalibutanong makakumpetensya nga kusog pamuo. Gipasagdan niini'ng pagpatigayon sa nangunang gikinahanglan sa nasud para sa repormang agraryo ug nasudnong industriya.

Gipa-unod sa Matatag Curriculum ang "*peace competencies*" (pagkabansay sa kalinaw) program sa sulod sa "makabansa" nga pundamental nga *subject* nga gipunting nga gigamit usab isip lunsaran sa pagpakaylap sa propaganda sa gobyerno batok sa mga progresibong grupo ug pagpapas sa ngitngit nga kasaysayan sa pamilyang Marcos ug karong estado sa teror. Sa panahon sa State of the Youth Address sa Bacolod City, ang mga estudyante sa Senior High School nanghimaraut sa kakulang sa mga klase kalabot sa kasaysayan sa Pilipinas sa K-12 nga kurikulum. Ilang gipunting ang nimubo nga nasudnong kaamguhan sa ilang susamang kabatan-onan ug ilang pag-

"Ang Kahimtang..." sundan sa pahina 13

"2 masuso..." gikan sa pahina 11

nila matulon ang kriminal nga kagustuhan sa militar. Gipadadan og *global positioning system* (GPS) *tracker* ang pipila sa mga "gibuhian" sa 8th ID para sa ilang "misyon" nga mapiho ang lokasyon sa ilang adtuang kampo aron bombahan sa eroplano.

Kuyog sa mga kabataan ug pamilya sa biktima, nanawagan ang NPA-Western Samar sa tanang may maayo'g kabubut-on ug mosapupo sa tawhanong katungod ug mga abogado'ng nagduso sa tinuod nga hustisya nga tabangan ang mga pamilyang nangita sa ilang pamilya nga iligal nga gibilanggo sa 8th ID.

Ang pag-abdak o *desaparecidos* ug iligal nga pagbilanggo sa mga sekretong lokasyon ang lapas sa internasyunal nga makitawhanong balaud ug mga kumbensyon. Gipagrabe ang paglapas niini ilabina sa bayolasyon sa katungod sa mga kababaye-an, mabdus ug mga masuso ug bata.

Partikular nga gipunting sa Declaration on the Protection of Women and Children in Emergency and Armed Conflict sa United Nations General Assembly niadtong Disyembre 14, 1974 nga usa ka krimen sa gera ang "tanang mga porma sa pagpanglupig ug kabangis ug dili tawhanong pagtratar sa kababayen-an ug mga bata, lakip ang pagbilanggo, tortyur, pagtiro, dinaghang pag-aresto, kolektibong pagsilot, pagguba sa panimalay ug pugos nga pagpabakwit, nga gihimo sa mga pwersa nga nakig-away sa dagan sa operasyong militar niini (numero 5)." AP

"Ang Kahimtang..." gikan sa pahina 12

kabulnerable sa mga pekeng balita, nga kasagaran gipakaylap sa Tiktok.

Niining alang-alang kolonyal ug alang alang pyudal nga sistema, ang edukasyon grabeng nahimong negosyo. Ang mga kapitalistang edukador gitugotan sa estado nga mopataas sa *tuition* ug uban pang bayranan, samtang ang pangpublikong edukasyon nagantus sa tinuig nga pag-iban sa badyet. Gani, ang edukasyon nahimong mas dili makab-ot sa mga kabatan-onang Pilipino.

Si Mark (dili niya tinuod nga pangalan) nagdesisyong mobalik sa eskwelahan niining tuig human nga mingtrabaho gikan pa niadtong 2021; nagdahum nga makasulod sa usa ka pangpublikong kolehiyo para sa libreng bayranan tungod sa limitado nilang pinansya. Sa mapait nga kapalaran, nabutang siya sa "*waiting list*", ug sa ulahi, nahibaw-ang 25 ka estudyante lamang ang pwedeng madawat sa iyang napiling programa.

Sa Western Visayas, bisan pa sa nagkagrabeng krisis sa ekonomiya nga may implasyong 6.6.% sa Setyembre, ang DepEd ug ang Commission on Higher Education (CHED) nag-aprobar sa gatusan ka pagpataas sa *tuition fee* nga mga aplikasyon para sa tuig 2023-2024. Ang Negros Occidental naka-agum sa signipikanteng pagmubo sa *enrolment*, nga adunay kapin kon kulang 43,000 nga pagmubo sa ihap sa mga estudyante, 13% nga pagmubo sa nilabay'ng tuig.

Ang mga nailhang institusyong pareho sa University of St. LA Salle (USLS), University of Negros Occidental Recoletos(UNO-R) ug Colegio de San Agustin (CSA) sa Bacolod City nagpatuman sa pagpataas sa *tuition* nga dili momubo sa 5%. Ang mga estudyante niining pribadong institusyon naghiusa sa pagpanghimaraut sa kakulang sa tinuod nga konsultasyon sa niining pagpataas. Ang pagpataas sa bayranan gi-presentar sa gitawag nga "*forum*" nga pagsunod lang sa rekisito, imbes nga mabungahong hisgutan sa tanang hingtungdan.

Sa ilawom sa 2024 National Expenditure Program (NEP), ang gobyerno nagplano nga mogahin og P108.80 lamang matag estudyante para sa batakang edukasyon. Ang pamahayag ni Finance Chief Benjamin Diokno nga ang libreng edukasyon mahimong dili na episyente ug "pag-usik", mohimo'g kadaut sa Universal Access to Quality Tertiary Education, ang gipaningkamotang mapasar nga hagna sa militanteng kalihukan sa estudyante.

Ang mga lider pang-edukasyon, sama ni Dr. Norberto P. Mangulabnan sa Carlos Hilado Memorial State University (CHMSU) ug President Reynaldo Ramos sa Technological University of the Philippines (TUP), nisuporta sa nagkahiusang pamahayag nga gipangunahan sa Kabataan Partylist aron batukan ang P6.2 bilyones nga pag-iban sa badyet para sa mga pangpublikong mga unibersidad ug kolehiyo sa tuig 2024 nga NEP.

Ang mahimong igo niining pagiban sa badyet makita sa mga unibersidad sama sa CHMSU, kung asa ang pagdawat para sa pila ka programa siginipikanteng nagkunhod. Ang kakulang sa badyet para sa *capital outlay*, gani ang kakulang sa bag-ong mga klasrum, mingresulta nga ang ubang mga klase gilunsad sa gawas sa mga klasrum o sa ilawom sa mga kahoy.

Sa ilawom sa pasistang rehimeng nigamit sa kusog aron sugpoon ang pagbatok sa katawhan sa nagharing sistema, ang sektor sa edukasyon grabe mang naapektuhan. Pinaagi sa "*whole -of-nation*" nga pamaagi sa NTF-Elcac, ang rehimen nahimo'g makatagam nga lakang ngadto sa pagmilitarisa sa mga sibilyang mga ahensya, kuyog na diri ang DepEd ug CHED. Ang NTF-Elcac ug ang 303rd Brigade sa Philippine Army nakigkita sa mga administrador sa institusyon pang-eskwelahan sa milabay'ng Setyembre aron pahibaw-on sila sa gi-alegar nga mga "taktika sa rekrutment" o mga armadong grupo sa ilang mga eskwelahan. Kining militarisayon nagmugna og epekto sa kahadlok sa mga akademikong institusyon, namigot sa kritikal nga panghunahuna, ug gilapas ang katungod sa mga estudyante sa pag-organisa, pagbatok, ug kagawasang mopahayag sa ilang opinyon.

Ang mga publikasyon sa eskwelahan sa Negros nakasinati og pagsala sa kritikal nga mga artikulo ug dili demokratikong pagpili sa mga *moderator*. Aduna usab mga nadokumento nga mga panghitabo sa *campus editors* ug manunulat nga gipangpunting, gi-*redtag*, ug gipugngan sa mga administrador sa eskwelahan sa pagsalmot sa mga progresibong organisasyon.

Ang sustenido ug pokus nga mga operasyong militar sa kaumahan adunay direkta usab nga igo sa mga kabatan-onan ug mga eskwelahan. Pananglitan, ang sobra duha ka semana nga operasyon kombat sa Philippine Army mingresulta sa pagsuspende sa klase sa pipila ka eskwelahan sa Sityo Pallacon, Brgy. Payao, Binalbagan, Negros Occidental sa milabay'ng Abril. Ang pagkampo nga duol ug sulod mismo sa palibot sa eskwelahan, pagpang-*hamlet*, mga tsekpoynt sa militar, pamalay-balay nga operasyon, ug pagpang-interogar niguba sa kahimtang aron makatuon ug nagtisok og kahadlok sa mga kabatan-onan ug mga manunudlo sa isla sa Negros.

"Ang Kahimtang..." sundan sa pahina 14

Hagit sa mga kabatan-onang estudyante ni DG

"PAGKA-PIHO SA DILI PA ANG pagka-andam," kini ang gigikanan sa akong rebolusyonaryong diwa sukad kining nadunggan ko sa usa ka kauban. Nangahulogan kini nga dili gikinahanglang mahimong pinakamaayong rebolusyonaryo sa dili pa makahimo'g mga rebolusyonaryong gimbuhaton, o mas maayo pa, walay perpekto nga rebolusyonaryo tungod kay wala may ingon niining tawo.

Sa wala pa ko nagdesisyon nga mahimong hingpit nga panahong rebolusyonaryo, usa ako ka organisador sa mga estudyante sa usa ka unibersidad; nag-atubang sa nagkalain-laing mga isyu sa eskwelahan ug katilingban, nakighiusa sa nabahin-bahin ug nabiling mga petiburges sa sulod sa unibersidad, ug nagpaduol kanila sa rebolusyon. Natun-an ko ang dakung bahin sa akong teoretikal nga pundasyon sa akong kolektibo sa sulod sa eskwelahan. Isip organisador sa mga estudyante, naabli ko sa pag-atubang sa nagkadaiyang mga kontradiksyon sa mga masang estudyante ug administrasyon, ug nakita ko kung giunsa ang tanang isyu sa eskwelahan direktang gimugna sa alang-alang pyudal ug alang alang kolonyal nga istruktura sa katilingban. Nahimong sinugdanan kini padulong sa mas dakung pakigbisog sa pag-organisa sa mga batakang sektor ug hagit nga mogawas sa pag-organisa sa mga estudyante, bisan pa nga ang duha ka porma magkalambigit ug dili managlahi.

Sa wala pa ang akong desisyon nga mamahimong *full timer*, anaa sa dili maayong sitwasyon ang akong *mental health* nga nakaapekto sa akong pag-eskwela ug pulitikal nga gimbuhaton. Gipadugay pa ang akong pag-eskwela sa katapusan ko nga tuig sa unibersidad tungod sa akong *mental health* ug pipila ka personal nga problema. Niining higayona, naglibog ang akong ulo kung unsa ang akong angayang himuon. Halos wala na ko'y determinasyon nga humanon ang akong pag-eskwela ug nibati ko nga wala na gyu'y mahimo pa. Murag nagkomedya ang usa ka kauban sa dihang iya kung gisultian nga ang solusyon ang mag-*full timer*. Wala ko gitagad ang iyang giingon, apan nagpabilin kanako ang kining ideya.

Nibisita ko sa usa ka komunidad nga nag-atubang sa usa ka makadaut nga proyekto. Gihataga'g gibug-aton sa mga kauban ang panginahanglan sa usa ka hingpit nga panahong tig-organisa para motabang sa mga masa sa lugar; ang kapakyasan sa paghimo niini makadaut sa mga gipahimuslan ug gilupigan. Sa ulahi, nahimong tataw kanako ang tanan. Nanumpa akong mahimong hingpit nga panahong tig-organisa ug gidawat ko ang hagit.

Ang akong nahimong desisyon, dili lamang para kanako. Napanday kini sa kolektibo, sa nagpadayong pagpahimulos sa mga masa ug sa tibuok nga nasudnong demokratikong kalihukan nga maoy subhanan sa pakigbisog sa pumuluyong Pilipino batok sa imperyalismo, pyudalismo, ug burukrata kapitalismo. Ang desisyon nga mahimong *full timer* ang mas sayong bahin, ang mas malisod mao ang adlaw-adlaw nga pakigbisog sa pagremolde sa akong mga petiburges

"Hagit..." sundan sa pahina 15

"Ang Kahimtang..." gikan sa pahina 13

Ang pagpanumbalik sa Mandatory ROTC usa ka lakang na lamang para mahimong usa na ka balaud. Ang nagharing hut-ong wala lamang nagkinahanglan sa reserbang sundalo sa "makakumpetensya sa kalibutan" nga baratong kusog pamuo, apan mahimong masinundanon usab. Ang rehimeng US-Marcos gipapaspas ang pagpasar niining hagna aron momugna og dakung ihap sa mga reserba para sa reaksyonaryong kasundaluhan, samtang nagkakusog ang ang-ang sa pakigaway sa mga imperyalista.

Ang diskriminasyon ug ubang pang pagpamig-ot sa mga polisiya kaylap usab. Sa dihang gilunsad ang oryentasyon sa mga bag-ong estudyante sa USLS, gikomprontar sa usa ka Political Science nga estudyante nga gitan-aw ang kaugalingon isip *gender non-conforming* ang administrador sa eskwelahan kalabot sa dili patas nga pamaagi sa institusyon sa "*inclusivity*" (pag-akomodar sa tanan). Kining maisog nga aksyon nakakuha'g naglanuglanog nga pakpak gikan sa gatusan ka bag-ong estudyanteng mitambong.

Ang pagkadunot sa alang-alang kolonyal ug alang-alang pyudal nga sistema tuman ka tataw sa sistemang pang-edukasyon. Maong mas angayang maghiusa ang mga kabatan-onan nga Negrosanon sa mas lapad nga masa sa ilang militanteng pakigbisog. Ang mga kabatan-onan ug mga estudyante gustong mosalmot sa nasudnong demokratikong rebolusyon nga nagtumong nga batukan ug gubon dili lamang ang karong sistema sa edukasyon, kung dili ang tibuok nga nagharing sistema aron hingpit nga maangkon ang usa ka nasdunon, siyentipiko ug maki-masang edukasyon. AP

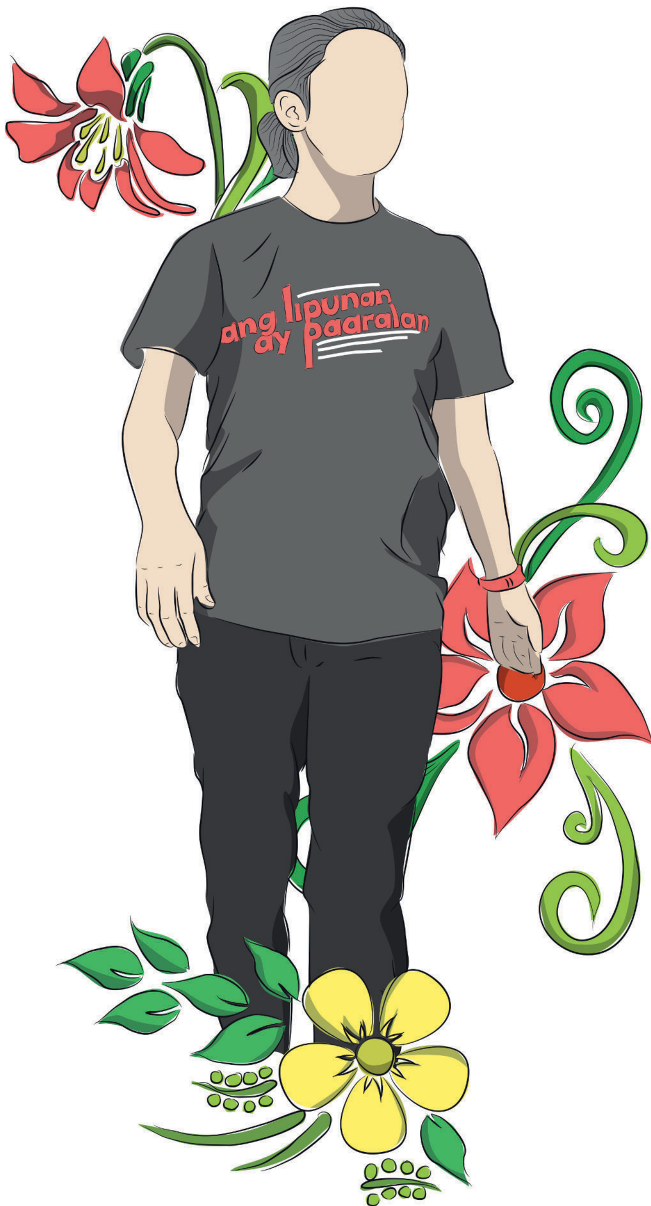
"Hagit..." gikan sa pahina 14

nga impluwensya. Matag-adlaw nga amgong desisyon ug pag-paningkamot nga kanunay'ng mo-alagad sa katawhan sa tanang natong gihimo, unsa man ka gamay o kadaku ang gimbuhaton.

Ang pagka-*full timer* nag-sulbad sa kadaghanan sa akong *mental health* nga ang nangunang hinungdan mao ang mga kontra-diksyon nga akong gi-atubang isip organisador sa mga estudyante. Karon, akong nasabtan nga ang pagbati og kalibog usa ka pag-pahayag sa natural nga pakigbisog sa usa ka batan-on nga peti-burges sa usa ka dunot nga kati-lingban nga nag-antus sa grabeng krisis ug nagdugang nga pasis-mo. Ang pagbati nga walay mahimo ma-ugat sa ideyalistang krisis sa hisgutanan sa "angayang mahimong ubang tawo, mahi-mong mas labaw pa." Sa ulahi, nakit-an ang kahulogan sa akon kinabuhi diha sa pakigbisog para sa katilingbanong hustisya ug nasudnong kagawasan.

Nagpadayon ang pakigbisog. Bisan matag adlaw gibombahan kita sa mga balita sa mga pasistang atake ug mga kontra-katawhang palisiya nga gipadagan sa mga burukrata kapitalista, ang mga ma-sang Pilipino ang determinado sa pagtukod sa mas maayong kati-lingban; ang mga rebolusyonaryo padayong naglunsad og mala-natong gubat sa katawhan nga sa dili madugay mopalingkawas sa katawhang Pilipino. Kuyog ang tanang mga aktibista, mga organisador, ug mga rebolsuyo-naryo, angayang mopabilin kitang pursigidong himuon ang atong tibuok nga katakus sa tanang gim-buhaton, diha sa pagpukaw, pag-organisa, ug pagpalihok sa kolek-tibong gahum sa tanang gipa-himuslang hut-ong batok sa nag-haring hut-ong.

Naglaum ko nga makakita sa daghang mga organisador sa mga estudyante nga modawat sa hagit sa hingpit nga panahong gim-buhaton sa pag-organisa sa mga masa sa mamumuo ug mag-uuma ug mahimong rebolusyonaryo. Adunay panginahanglan bisan asa. Adunay gimbuhaton nga anga-yang himuon. Sa panahon sa kali-bog ug kontradiksyon, angayang mosandig sa atong kolektibo ug kanunay'ng mangutana sa kauga-lingon nganong ania kita diri ug para kang kinsa kita. Gihulat na kita sa mga masa. Gahulat na sab kami kanimo. AP

Pulang Saludo!

Andam sa sakripisyo para sa masa

NIINING ISYU, GIHANDURAW ANG UPAT ka Pulang manggugubat nga naghalad sa ilang kinabuhi batok sa pasismo sa estado aron malingkawas ang katawhan nga dugay nang nag-antus sa pagpanglupig ug pagpahimulos. Na-martir sila Ka Jemon, Ka Jeloy, Ka Philip ug Ka Sardo sa engkwentro tali sa Mt. Cansermon Command-New People's Army (MCC-NPA) ug mga elemento sa 94th IB niadtong Marso 1 sa Sityo Canagbaan, Brgy. Carabalan, Himamaylan City, Negros Occidental.

Modaghan pa ang mga rebolusyonaryong mopadayon sa ilang gisugdan ug handumon kanunay sa mga kauban ug masa ang ilang mga sakripisyo kutob kanus-a man.

Ka Jemon

Si Ka Jemon (Rodolfo Leo John Azucena) naggikan sa Victorias City, Negros Occidental. Sakop siya sa Komite sa Larangan ug nag-akto nga Platun Lider. Usa siya ka mapinalanggaong igsuon, amahan ug kauban.

Kugihan, daling maduolan ug andam nga motabang si Ka Jemon sa mga kauban. Wala siya pangduha-duha sa pagdawat sa mga responsibilidad nga gitahas kaniya sa Partido. Determinado ug pursigido niyang gipatuman ang mga gimbuhaton ug bisan pa nga may mingtumaw nga mga problema sa pagpatuman, mitabang siya sa pagpangita og solusyon aron mapangibabawan ang mga kalisdanan.

Ka Jeloy

Si Ka Jeloy naggikan sa hut-ong mag-uuma sa Brgy. Macagahay, Moises Padilla, Negros Occidental. Sakop siya sa Komiteng Tigpatuman sa Party Branch (KT-PB) ug nahimong Iskwad Lider.

Komedyante, hingatawa, kugihan ug buotan si Ka Jeloy. Matinabangon siya sa mga kauban ug masa. Walay pagbalibad sa mga gimbuhaton ug makanunayon ang iyang entusyasmo sa pagpatuman sa mga tahas.

Ka Philip

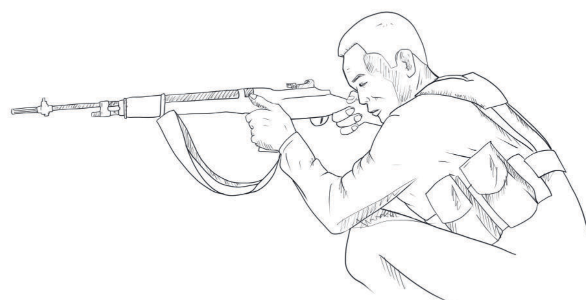
Si Ka Philip (Andre Cose) natawo sa Brgy. Sicaba, Cadiz City, Negros Occidental. Nahimo siyang sakop sa KT-PB ug ikaduhang Iskwad lider.

Hilumon kung bag-o lang nga maka-ila si Ka Philip. Andam nga maminaw sa mga sugyot sa kauban. Ang iyang lumpen nga impluwensya natransporma sa rebolusyonaryong kaisog sa pag-atubang sa mga kalisdanan tungod kay nasabtan niya ang iyang papel sa pagtabang sa katawhan. Bisan kon adunay limitasyon sa kaugalingon, apan anaa gihapon ang iyang kaandaman sa pagtuon ug wala kini nahimong babag sa iyang mga tahas.

Ka Sardo

Si Ka Sardo (Ricky Altariba) naggikan sa Northern Negros. Sakop sa KT-PB ug may panahong nag-akto nga ikaduhang Iskwad lider.

Kugihan si Ka Sardo ilabina sa mga teknikal nga tahas. Boluntaryo kini nga mobulig sa mga kauban aron mapadaling matigayon ang ilang mga gimbuhaton. Tataw nga gawi ni Ka Sardo ang iyang pagkapositibo ug walay pagpangluya atubangan sa nagkagrabeng pasismo sa estado. AP

Tambag Medikal

3 ka herbal nga tanom nga angayang anaa sa balay

ANG BAYABAS, GABON (ALIBHON) UG KAMUNGGAY (BALUNGGAY) ang tulo ka herbal nga tanom nga angayang anaa sa balay tungod kay daghan kini'g matabang sa panglawas sa tawo.

Daku ang matabang sa mga herbal nga tanom nga anaa lamang sa palibot. Makatabang kini sa pagtratar o paghatag og alibyo sa pipila ka sakit. Importanteng mobase sa sakit ug edad sa pasyente ang paggamit sa herbal. Daghan usab og pamaagi sa pagtambal gamit ang herbal nga tanom, pwede kini nga ihugas sa samad, ihugas sa baba, ihampol, ihaplas ug imnon. Apan gikinahanglan gihapon ang pag-amping sa paggamit sa herbal nga tanom. Dili man kini maayo kung mosobra o dili insakto ang paggamit.

Bayabas

• Pwedeng imnon sa gikalibanga ug adunay rayuma
• Maayong ihugas (dressing) sa mga katol-katol sa panit ug bisan unsang samad
• Pwedeng ihugas sa baba para sa mga adunay paghubag sa lagus o baho ang baba
• Pwede sa nakuyapan - kumoton ang lab-as nga dahon ug ipasingo sa pasyente samtang wala pa maulii
• Pwede ihampol sa bun-og
• Pamaagi sa pag-andam :
> mokuha sa dahon o panit sa bayabas
> hugasan og maayo sa dili pa lagaon sulod sa 15 minutos
• Dosis :
> 13 anyos pataas - usa ka baso, 3 ka beses sa usa ka adlaw
> 6 - 12 anyos - tunga sa baso, 3 ka beses sa usa ka adlaw
> 2 - 6 anyos - 1/4 sa baso, 3 ka beses sa usa ka adlaw
> masuso - usa ka kutsara, 3 ka beses sa usa ka adlaw

Gabon (Alibhon)

• Ang lab-as nga dahon sa gabon dugmokon ug ihampol sa parte sa panit nga may sosyo, 2 ka beses sa usa ka adlaw
• Sakit sa ulo dala sa sinusitis - hawbon ang lab-as nga dahon ug ihampol sa agtang sa pasyente
• Ang gihawob nga dahon pwede man ihaplas sa gabutod nga tiyan
• Pwede sa pasmo o pamaol sa lawas - ang tubig nga may gabon ang ipanghimasa o ihugas sa kamot ug tiil sa hapon
• Pwedeng imnon sa adunay UTI (urinary tract infection), ubo, gikalibnaga, rayuma, gihilanat, ug wala nahilisi
• Pamaagi sa pag-andam :
> mokuha og dahon o bisan asa nga parte sa gabon
> Hugasan og maayo sa dili pa lagaon sulod sa 15 minutos
• Dosis :
> 13 anyos pataas - usa o tunga sa baso, 3 ka beses sa usa ka adlaw
> 6 - 12 anyos - tunga sa baso, 3 ka beses sa usa ka adlaw
> 2 - 6 anyos - 2 ka kutsara, 3 ka beses sa usa ka adlaw

Kamunggay (Balunggay)

• Ang kamunggay maoy nangunang makatabang sa inadlaw-adlaw nga panginahanglan sa lawas
• Aduna kini Bitamina A, B ug C, potassium, calcium, magnesium ug iron; adunay anti-oxidant nga makatabang sa pagpalig-on sa immune system
• Makatabang sa pagpamubo sa altapresyon ug makapaarang-arang sa gibati sa higayon nga mosaka ang presyon sa dugo; makatabang sa pagpamubo sa kolesterol
• Makatabang sa pagbalanse sa kalamay sa dugo
• Makapadaghan sa gatas sa bag-ong nanganak nga nanay pinaagi sa pagkaon sa kamunggay kada adlaw
• Makapahumok sa tae ug makatabang sa pag-kalibang ilabina sa wala mahilisi
• Pwede sa adunay tuberkulosis ukon TB - 2 ka baso kada kaon
• Pwede sa animik, adunay rayuma, sakit sa ulo sa mahubog, gikalibanga, ug dili makapanganak
• Pwedeng ihampol sa samad ug katol-katol sa panit
• Pamaagi sa Pag-andam :
> Ang dahon, bulak ug bukog sa kamunggay pwede magamit
> Hugasan sa dili pa gamiton
> Pwedeng ibutang sa init nga tubig ug imnon

BALAK

Dalayawon nga Pagkatawo

ni Ka Shenji

Sa mga huloy mo nga mga mata
Makita ko ang bilidhon ta nga kawsa
Sakripisyo, kabudlayan wala ginakahangaw-an
Basta malab-ot ang putli nga handum sang
banwa.

Sa mga makagalanyat mo nga mga yuhom
Makita ko ang kaaliwalas sang imo pagbaton
Sang mabug-at nga mga responsibilidad
Para lang sa pagbag-o sang sosyedad.

Sa mga mahinay, apang malig-on mo
nga paglakat
Makita ko ang kapag-on kag kalig-on
sang panindugan
Bisan pila pa ka banggi-anay sa sulod
sang Partido
Nagpabilin ka nga malig-on kag nanindugan
pareho sang
Nara nga kahoy nga wala nagahilay wala-tuo.

Sa malumanay kag mabugnaw mo nga
paghambal
Mabanaag ang kinaiya sang isa ka proletaryado
Indi hambog, mapainubuson kag pasensyoso
Apang tinggas mag-uyat sang mga prinsipyo.

Sa mga pili mo nga harakhak
Nagalanog nga inspirasyon sa amon
Magpadayon sa pagrebolusyon bisan
kami naga-isahanon
Mabatian lang ang nagaharakhak nga
buasdamlag sang aton palaabuton nga
henerasyon.

Ang imo bug-os nga pagkatawo
Pareho sang mga bantug nga baganihan
sang kasaysayan sang kahilwayan
Isganan nga martir nga wala nagakangilin
maghalad sang kabuhi
Para sa bug-os nga katawhan nga pigos
kag ginahimuslan.

Bulahan ang Negros sang imo dalayawon
nga panindugan
Pareho sang iban pa nga mga martir
nga nag-ula sang dugo
Mangin dungganon ka nga modelo
sang amon pagkapursigido
Kaupod salamat sang imo kabuhi kag pagkatawo
nga amot sa paghimakas kag pagbag-o.

KAUPOD, MABUHAY KA!

Halad kang Kauban Kokoy ug tanang mga martir
ug bayani sa rebolusyon
Setyembre 2, 2023

